

_fpXrtIA-0e-WGmz_70LWfWOuXSrV9BowPBkk_oPU 3z92o (дата звернення: 24.04.2024).

6. Справа «Мамчур проти України» від 16.07.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a93#Text (дата звернення: 25.04.2024).

7. Томляк Т.С. Принцип забезпечення найкращих інтересів дитини у практиці Європейського суду з прав людини. *Публічне право, 2022 № 1 (45)*. С. 109-119. URL: <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-45-11> (дата звернення: 25.04.2024).

УДК 340.12:364.614.8 (043.2)

Попова Б.Є., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Миронець О.М., к.ю.н.

ПРИНЦИПИ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДЖОНА РОЛЗА

Проблема справедливості є актуальною в нинішньому суспільстві. Оскільки зараз одні люди розкошують, а інші бідують, щохвилини мільйони страждають від недоїдання або від нестачі ліків. Справедливість існує в людській свідомості, і тому для кожного вона характеризує якийсь індивідуальний погляд, і відповісти на це питання конкретно ми не можемо. Справедлива людина – це та, яка зробивши хорошу справу, не чекає винагороди. Це людина, яка притримується моральних та правових норм, відповідає на зроблене їй добро добром, поважає думку інших людей, щира та звичайно чесна [1].

Принципи справедливості Дж. Ролза потребують докладнішого теоретичного аналізу. Отже, перший полягає в розподілі основних прав і свобод, таких як свобода слова та зборів, свобода совісті й думки, право на приватну власність тощо. Другий принцип містить дві окремі умови: Дж. Ролз називає умовою чесною рівності можливостей, що передбачає не лише формально відкриті посади, а й можливість кожного реально зайняти їх незалежно від свого початкового становища в суспільстві. Та умова, що вимагає рівного розподілу результатів суспільної співпраці. Відступ від рівного розподілу можливий лише за умови, коли він поліпшує становище найзнедоленіших [2].

Фундаментальним природним обов'язком мислитель називає обов'язок справедливості, який зводиться до того, щоб підкорятися і підтримувати справедливі інститути, до яких долучена людина. Природний обов'язок справедливості пов'язує громадян у цілому, не вимагаючи добровільності дій для його здійснення. Саме принципи справедливості, на думку Дж. Ролза, забезпечують спосіб розподілу прав і обов'язків основних соціально-політичних інститутів і визначають

належний розподіл благ і форми соціального співробітництва. Кінцевий варіант зазначених принципів передбачає у результаті їх визначення перше і друге правило пріоритету. Перше правило – пріоритет свободи: основні свободи можуть бути обмежені тільки в ім'я самої свободи. Друге правило пріоритету – пріоритет справедливості над ефективністю і добробутом [3].

Дж. Ролз визначає, що принцип справедливості встановлює свободу індивіда. Основні свободи походять від політичної свободи: «право голосувати на виборах і посідати офіційну посаду», свобода слова і зборів; свобода совісті і свобода думки; свобода особи, що включає свободу від психологічного тиску, фізичної загрози і розчленовування (цілісність людини); право мати особисту власність і свободу від довільного арешту і затримання, як те визначено постулатами закону» [4, с. 67].

У першому принципі Дж. Ролза за його працею «Теорія справедливості» йдеться про те, що кожна людина повинна мати рівні права незалежно від того чи це людина більш забезпечена, чи менш. У другому принципі акцентується увага на тому, щоб доступ посад був відкритий для всіх [1].

Отже, Дж. Ролз стверджував, що нерівність треба обмежувати. Суспільно-політичні й економічні форми нерівності потрібно відрегулювати, щоб для всіх верств населення діяли такі вимоги: найбільша користь для найдискримінованиших за умов дотримання правила справедливої економії для майбутніх поколінь; усі суспільні місця та посади мають бути доступними для кожного; принцип рівності можливостей. Дж. Ролз підкреслював важливість встановлення демократичної процедури ухвалення рішень. Принципи цього мислителя залишаються відкритими також із юридичного погляду – проблема справедливого розподілу дедалі більшої кількості цінностей [2].

Література

Принципи справедливості Дж. Ролза. *Етика сьогодні. Актуально про етику та морал.* URL: <http://www.etica.in.ua/printsipi-spravedlivosti-dzh-rolza/> (дата звернення: 14.04.2024).

Ідеї політичної справедливості Дж. Ролза. *Західний науковий центр НАН України та МОН України.* URL: <http://znc.com.ua/ukr/publ/periodic/shpp/2005/1/p054.php> (дата звернення: 13.04.2024).

Розуміння обов'язків у контексті теорії справедливості Джона Ролза. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету.* 2022. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/257363/254241> (дата звернення: 14.04.2024).

Ролз Дж. *Теорія справедливості.* Київ, вид-во Павличко С. «Основи», 2001. 822 с.